

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Jakobus 1 : 19 – 27	Auteur:	Ds. H. Verheul
Jaargang 1	Nummer 2017-12	Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen	

Niet alleen hoorders, maar ook daders.

Tussen het gedeelte wat nu onze aandacht vraagt en het vorige gedeelte is sprake van een hecht verband. De vorige keer zagen we hoe de Heere als de leven gevende God werkt. God geeft de grote gave van het ware leven door middel van het Woord der waarheid, dat is door middel van de prediking van zijn Woord. Op dit gegeven borduurt de schrijver in dit gedeelte nog wat voort. Hij gaat nu in op de praktijk.

Wat betekent het nu in de praktijk van alle dag, dat God door het Woord der waarheid mensen vernieuwt. De nadruk ligt in dit gedeelte dan ook op het Woord der waarheid. Dit Woord is levenwekkend. Hoe het Woord tot leven wekt gaan we nu met elkaar horen. Tegelijk wijst Jakobus er op hoe dit handen en voeten krijgt in het leven van alle dag. Wat Jakobus voor ogen staat is een christendom van de daad, een praktisch christendom.

Het Woord der waarheid noemt Jakobus hier het Woord dat ingeplant is (vs. 21). Dit Woord moet met zachtmoedigheid worden aangenomen en in daden worden omgezet. Uit alles blijkt, dat we van Gods Woord afhankelijk zijn. De jonge kerk moet leren om de prediking op de juiste wijze in het leven gestalte te geven. Jakobus wil in de verzen die nu komen drie dingen met betrekking van het verwerken van Gods Woord overdragen.

1. het horen en het ontvangen van het Woord als voorwaarde voor een zuivere en onbevleete godsdienst
2. het gehoorzamen van het Woord als voorschrift voor het werkelijk godsdienstig zijn
3. een voorbeeld om er op te wijzen waaruit de ware godsdienst behoort te bestaan
  - i. de ware godsdienst : neemt het ingeplante Woord aan (vs. 19 – 21)
  - ii. het voorschrift tot zuivere godsdienst : zet het ingeplante Woord om in daden (vs. 22 – 25)
  - iii. een voorbeeld van echte godsdienst : ziet om naar weduwen en wezen en ziet af van de wereld (vs. 26, 27)

19. Zo dan, mijn geliefde broeders, een iegelijk mens zij ras om te horen, traag om te spreken, traag tot toorn;

Jakobus begint hier om de aandacht van zijn lezers te vragen. Het is de vraag of hij ze wil bepalen bij iets wat ze al weten of dat hij komt met een bevel om aandacht te geven aan iets nieuws. Het laatste ligt het meest voor de hand. De gebiedende wijs die hij hier gebruikt heeft de betekenis van : luister eens. Luister eens, mijn geliefde broeders. Hoe ernstiger de vermaning des te uitdrukkelijker geeft de schrijver uiting aan zijn genegenheid ten opzichte van zijn lezers.

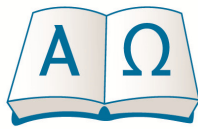
Er is een band die hen samenbindt. Hij schrijft nu wat hij van hen verwacht. Hij komt eerst met een algemene uitspraak, want het betreft iedereen. Ieder mens moet :

1. snel zijn om te horen
2. traag om te spreken
3. traag tot toorn

Een van de eerste voorwaarden om tot een goede verwerking van het Woord van God in het leven te komen, is om goed te luisteren. Als het normaal al goed is om eerst te luisteren voor we gaan spreken, dan wel in het bijzonder als het gaat om het Woord van God. Een vermaning die we vandaag ook wel eens ter harte mogen nemen, omdat wij dikwijls maar slecht kunnen luisteren. Daarom roept Jakobus op om ons als hoorder goed te concentreren op het Woord van God.

Tegenover de oproep om snel te zijn in het horen staan twee vermaningen om traag te zijn. Traag te zijn in het spreken en niet al te snel toornig te worden. Het woord traag wil hier zeggen dat we een houding van afwachten moeten hebben. Als er gepreekt wordt, zegt Calvijn, dan opent God Zijn heilige mond. Het past ons dan om te luisteren en God niet in de rede te vallen. Het is opvallend, dat hij vervolgens hier en in het volgende vers de toorn ter sprake brengt.

Hij wijst erop dat ieder mens langzaam tot toorn moet komen. Deze oproep heeft ook te maken met het Woord van God. Wat heeft Jakobus hier precies mee bedoeld? Want, op wie is die toorn gericht? Op andere mensen of op God? De meningen daarover zijn echter verdeeld bij de uitleggers. Calvijn en verschillende anderen denken dat het hier gaat om het toornen tegen God. Er is echter ook veel voor te zeggen, dat deze toorn zich richt op de medemens. Iemand is verontwaardigd en voelt zich gekrenkt, omdat hij op grond van Gods woord is terechtgewezen.

Dan bedoelt de apostel dat een mens niet toornig moet worden als het Woord van God hem berispt of veroordeeld. Er is nog een andere mogelijkheid en uit de brief krijgen we de indruk dat het hier om gaat. Dat er mensen zijn die zich op hun geloof lieten voorstaan (2 : 14 en 3 : 13), die anderen wilden onderrichten en overtuigen (3 : 1), maar toornig werden als er niet naar hen werd geluisterd. Wees daar gerust maar traag mee.

Over het algemeen is het Nieuwe Testament negatief in haar beoordeling van de toorn. Toch wordt er niet de consequentie uit getrokken, dat de toorn van een mens als zodanig zondig is. Jakobus verbiedt de toorn niet, maar vermaant om er niet te haastig mee te zijn. Het is echter wel zo, dat wie toornig is de zonde makkelijk toelaat in zijn of haar hart. Er is een rechtvaardige toorn wanneer wij het opnemen voor het recht van God. Hierop doelt Jakobus in vers 20.

20. Want de toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet.

Er is echter ook een onrechtvaardige toorn wanneer wij menen, dat ons recht is aangetast. Hij zou het ook in onze tijd geschreven kunnen hebben. Wij hebben het immers nogal druk met onze rechten. De rechten van de mens, de rechten...en ga zo maar door. Een heel scala zou de revue nu kunnen passeren. Dat wordt door Jakobus streng veroordeeld. Waarom? Wel, omdat deze toorn Gods gerechtigheid niet aanbrengt. Met gerechtigheid bedoelt Jakobus Gods rechtsnorm, de maatstaf, die God naar ons toe aanlegt. De onrechtvaardige toorn bewerkt de ware gerechtigheid niet, die bestaat in het gehoorzamen van Gods geboden.

21. Daarom, afgelegd hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontvangt met zachtmoedigheid het Woord, dat in u geplant wordt, hetwelk uw zielen kan zalig maken.

De vermaningen over het horen, spreken en toornig worden, worden nog aangevuld met een laatste vermaning met betrekking tot het aannemen van het ingeplante Woord. Alle vuiligheid en overvloed van boosheid moet afgelegd worden. Het werkwoord voor afleggen roept het beeld op van het uittrekken van een kledingstuk. De zonde wordt in het N.T. dikwijls vergeleken met een kleed of mantel waarmee een mens zich bedekt heeft.

Het kan ook nog een andere betekenis hebben : terzijde stellen, verwijderen of uitrukken. Dat roept het beeld op van een akker waar het onkruid uitgerukt wordt. Zo moet de boze wortel van de zonde uitgerukt worden. Omdat Jakobus spreekt over het inplanten van het Woord, moeten we hier aan de tweede betekenis denken. De vuilheid en boosheid verhinderen de groei van het Woord in het leven van een mens.

Tegenover het negatieve van het afleggen spreekt hij vervolgens over het positieve aannemen. De geliefde broeders moeten het in hen geplante Woord met zachtmoedigheid aannemen. Het aannemen van het Woord is een vaste uitdrukking voor 'zich bekeren, geloven'. Het Woord der waarheid wordt nu het ingeplante Woord genoemd. Het ingeplante Woord staat tegenover de uitwas van de boosheid.

Het onkruid moet uitgeroeid worden om de goede plant te laten groeien. Het Woord is hier zonder enige twijfel de prediking. Over de inhoud van de prediking zullen we zo meteen in vs. 25 worden ingelicht. Het Woord heeft evenals een zaad groeikracht. Dat Woord werkt wat uit in het leven van de lezers. Daarom moet dat Woord ook niet buiten het leven van de mensen worden gehouden. Het Woord moet diep in het hart wortelen, anders kan het niet groeien.

De lezers moeten met dit, bij hen ingeplante Woord, aan het werk. Het moet met zachtmoedigheid worden aangenomen. Dit roept echter wel meteen een vraag op : hoe kun je nu iets aannemen, dat al gegeven is, al ingeplant is? Het aannemen wijst op de noodzakelijkheid om het te verwerken. Dat blijkt ook duidelijk uit het onderwijs van de Heere Jezus.

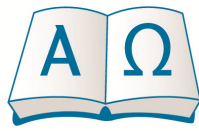
In de prediking van het Woord gaat het om drie fasen :

1. horen
2. ontvangen
3. verwerken

De Heere Jezus spreekt in Luk. 8 : 15 immers over het gehoorde Woord te bewaren in een eerlijk en goed hart en volstandig vrucht te dragen. Jakobus vat deze drie fasen samen in het Woord : aannemen. Het oorspronkelijke woord heeft niet alleen de betekenis van geloven of voor waar houden, maar ook van handelen in overeenstemming met het geloof. Het gaat hier om het geloof en het daarmee overeenkomende gedrag. Geloven doe je bij Jakobus met de daad.

Hoe we dat Woord moeten aannemen vertelt Jakobus ook. Dat moet gebeuren met zachtmoedigheid. Paulus noemt zachtmoedigheid een vrucht van de Geest (Gal. 6 : 22). Als we de prediking zo aan mogen nemen zal het zijn tot ons behoud. Het is de Heilige Geest, die Zich aan het Woord verbindt en zo het Woord indraagt in het hart. Door het Woord wordt ook de zonde in ons overwonnen. Zo worden zielen gered.

Het woord ziel heeft hier de betekenis van leven. Met het woord ziel wordt de hele mens bedoeld. Zielen worden zalig gemaakt, dat is verlost uit het Goddelijk gericht en overgezet in het eeuwige leven. Zalig maken wil zeggen

dat het Woord eeuwige verlossing bewerkt bij diegenen die het met zachtmoedigheid aannemen.

In de verzen 22 tot 25 gaat Jakobus nu zeggen dat het woord in daden moet worden omgezet. Het Woord aannemen is niet voldoende. Er moet ook wat mee gedaan worden. Het gehoorde Woord moet in daden worden omgezet.

22. En zijt daders des Woords, en niet alleen hoorders, uzelfen met valse overlegging bedriegende.

Wie alleen een hoorder is, die misleidt zichzelf. De woorden hoorder en dader komen daarom enkele keren terug. In het groeiproces van het geloof is het ondenkbaar dat er geen daden zouden zijn. In het leven van de gelovigen begint het eerst met luisteren en steeds weer luisteren naar wat de Geest tot ze te zeggen heeft. Maar...op het horen volgt bewaren, verwerken en in praktijk brengen. De vermaning 'weest daders en niet alleen hoorders' staat in de tegenwoordige tijd.

Dat betekent dat deze opdracht iedere dag geldig is. Jakobus merkt dat zijn lezers de bijeenkomsten bezoeken van de gemeente, dat er gebeden wordt, maar mist de levenswandel die overeenkomt met het gehoorde Woord. De prediking krijgt geen gestalte in het leven van alle dag. Als dat ontbreekt zullen ze bedrogen uitkomen. Daar waarschuwt Jakobus tegen.

In de Griekse wereld van die tijd was een dader van het woord, iemand die het gesprokene opschrijft of iemand die het woord uitsprekt. Jakobus gaat veel verder, bij hem is het iemand die de inhoud van de preek door daden volbrengt. We hebben hier te maken met het horen en het doen van het Woord van het Evangelie. Bij Jezus is een dader van het Woord degene, die Zijn Woorden hoort en ze doet (Matt. 7 : 24).

De daden die de daders van het Woord verrichten worden door het Woord bepaald. Het Woord geeft aan wat er gedaan moet worden en het Woord werkt ook de gehoorzaamheid daartoe bij de hoorder. Wat het Woord aan gehoorzaamheid vraagt, wil het ook in het hart werken. Zo houdt de Heere een gewillig volk over. Wie het Woord hoort en doet is bij de Heere Jezus als een man, die zijn huis op een steenrots bouwt (Matt. 7 : 24). Die de woorden hoort en niet doet bouwt zijn huis op de zandgrond.

23. Want zo iemand een hoorder is des Woords, en niet een dader, die is een man gelijk, welke zijn aangeboren aangezicht bemerkt in een spiegel;

24. Want hij heeft zichzelf bemerkt, en is weggegaan, en heeft terstond vergeten, hoedanig hij was.

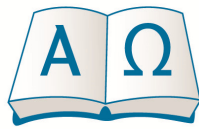
Jakobus gaat evenals Jezus nu zijn woorden in vs. 23 en 24 met een beeld aanscherpen. Iemand die het Woord hoort en niet doet is als een man die voor de spiegel staat, zichzelf bekijkt en daarna vergeten is hoe hij er uit zag. De man die hier voor de spiegel staat bekijkt zichzelf aandachtig. Het Griekse werkwoord wijst op een nauwlettend of opmerksaam bekijken. Hij ziet zijn eigen gezicht. Letterlijk het gelaat van de geboorte, dus het gezicht waarmee hij is geboren. Nadat hij zich zelf goed heeft bekeken, gaat hij heen en vergeet hoe hij er uitzag. Wat hij heeft gezien heeft geen diepe indruk op hem gemaakt. En dat terwijl hij heel aandachtig in de spiegel heeft gekeken. Hij denkt er niet meer aan. Zo is het ook met iemand die alleen een hoorder van het Woord is. Er blijft van de preek niets hangen, de indruk vervaagt spoedig. Is hierin wellicht het beeld getekend van menige kerkganger in onze tijd? Dat maakt dit gedeelte dan ook weer hoogst actueel, niet waar?

25. Maar die inziet in de volmaakte wet, die der vrijheid is, en daarbij blijft, deze, geen vergetelijk hoorder geworden zijnde, maar een dader des werks, deze, zeg ik, zal gelukkig zijn in dit zijn doen.

In dit vers gaat Jakobus over van het beeld naar de werkelijkheid. De man of de vrouw die voor de spiegel staat, die naar de preek luistert, handelt anders dan de man of vrouw uit het vorige vers. Deze man of vrouw bukt zich voorover om nog eens beter in die spiegel te kijken. Het heengaan van vs. 24 staat in scherpe tegenstelling tot het aandachtig blijven kijken van vs. 25. De spiegel is niet meer het Woord, maar de volmaakte wet der vrijheid.

Jakobus stapt over van het Woord naar de wet. Door het Woord nu als wet te beschrijven, geeft Jakobus een nadere aanduiding van de inhoud van de verkondiging. Calvijn noemt het op zijn beurt de hemelse leer. De inhoud van de verkondiging wordt door Jakobus in wetstermen omschreven. Het gaat om een verkondiging die in de bevel vorm tot de hoorders komt. Calvijn oordeelt dat Jakobus van het Woord op de wet overgaat, omdat hij met de Joden te maken heeft, die gewoon waren om de hele lering van God als wet te beschouwen. Er is bij Jakobus echter geen tegenstelling tussen Woord en wet. Dat het eerste met het Nieuwe Testament en het tweede met het Oude Testament te maken zou hebben.

Er is geen tegenstelling tussen de heilige wil van God zoals we die lezen in het O.T. en de prediking van Jezus in het N.T. De Heere komt in het hele Woord tot ons met een bevel. De vaders van Dordt sluiten daar ook bij aan. De prediking moet uitgaan tot allen en een ieder met bevel van geloof en bekering. Jakobus geeft nu een nadere

omschrijving van deze wet. Hij noemt die wet volmaakt en het is de wet die vrijheid brengt.

Het woord volmaakt moeten we hier uitleggen als geheel, als volkomen. De wet des Heeren is volmaakt (Ps. 19), bekerende de ziel. Met vrijheid bedoelt de apostel hier de vrijheid om God en de naaste te dienen, vrij van alle zelfzucht en eigenbelang. Het gaat hier om de vrijheid tot gehoorzaamheid aan de wet van binnenuit door het ingeplante Woord. Dan worden we niet slechts een hoorder, maar ook een dader van het Woord.

Het blijven bij, geeft aan de volharding in het leven des geloofs. Het is vrucht dragen in de volharding. Wie volhardt en vrucht draagt wordt zalig gesproken. Gelukkig in het doen van de wet. Calvijn wijst hier op de H.G. als de vinger van God, die de wet in het hart graveert. Het gaat hier dus niet om een gedwongen wetsgehoorzaamheid van buitenaf, maar om een vrijwillig doen van binnenuit. De wet geschreven op vleselijke tafelen van het hart. Zo worden de gelovigen leesbare brieven van Christus.

In vs. 25 vinden we de tweede van de drie zaligsprekingen die we in deze brief aantreffen. In vs. 12 werd de man die verzoeken verdraagt zalig gesproken. In 5 : 1 worden zij zalig gesproken, die in de verdrukking volhardden. Hier is het de dader van het Woord. Dit sluit aan bij de woorden van Jezus in Joh. 13 : 17 : Zalig zijt gij, als gij het doet. Het doen, is het doen van de heilige wil van God. Dat wordt namelijk van de hoorders van het Woord verwacht. Wie het ingeplante Woord in daden omzet, mag blijvend delen in Gods gunst.

26. Indien iemand onder u dunkt, dat hij godsdienstig is, en hij zijn tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, dezès godsdienst is ijdel.

27. De zuivere en onbevleete godsdienst voor God en den Vader is deze: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking, en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld.

In de laatste twee verzen gaat het om de sociale kant van de zuivere godsdienst. In deze verzen gaat hij het een en ander praktisch toepassen. In vs. 26 zegt hij waaruit de godsdienst niet bestaat en in vs. 27 waaruit deze wel bestaat. Bij de christenen uit de Joden was er de mogelijkheid dat iemand meende godsdienstig te zijn, maar niet was. Dat bleek onder andere uit het feit, dat hij zijn tong niet in toom kon houden.

Het verkeerde gebruik van de tong zou er op kunnen duiden, dat er onderling nogal veel gekibbeld werd. Zelfbedrog is daar waar men zich alleen met uitwendige vormen op de been probeert te houden. Als men het Woord hoort en niet doet. Zo'n godsdienst noemt hij ijdel, leeg, waardeloos. Het heeft voor God geen enkele waarde. Daarom gaat hij meteen over op wat de ware godsdienst wel is.

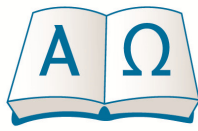
Hij noemt de ware godsdienst zuiver en onbevleet. Hij voegt bij het woord God ook de woorden : en de Vader. Hij doelt hier op God Die ook een Vader is. Hoe blijkt die godsdienst? Wel, door het bezoeken van weduwen en wezen en het zich onbesmet bewaren van de wereld. De ware godsdienst is niet alleen op God gericht, maar ook op de naaste. Dan zien we om naar de mens in nood. Dat is het sociale karakter van het Evangelie.

Dat geldt natuurlijk niet alleen weduwen en wezen. Ze zijn het type van de hulpelozen en de weerlozen. In de tijd van Jakobus waren maatschappelijk gezien maar twee sociale lagen, dat waren de rijken en de armen. Weduwen en wezen waren onrecht en onbeschermd. Daarom moet het Woord in de eerste plaats in het leven van hen die in de grootste nood verkeren in de praktijk worden gebracht. Er bestaat dus niet zo iets als een geestelijk evangelie met daarnaast een sociaal Evangelie. Het geestelijke evangelie is sociaal. Het ingeplante Woord moet in daden worden omgezet. Hierin ligt voor de lezers de toets.

Is het ingeplante Woord werkelijk met zachtheid aangenomen? Anders is de godsdienst waardeloos en bedriegen de lezers zichzelf ten opzichte van hun eigen zaligheid. Het tweede kenmerk is jezelf onbesmet bewaren van de wereld. Met wereld bedoelt Jakobus hier de mensen die vreemd en vijandig tegenover God staan. Dat dit niet eenvoudig is, dat ondervinden ook wij in de tijd waarin wij leven.

Conclusie aan het eind van dit hoofdstuk :

Jakobus troost, bemoedigt en vermaant zijn lezers die van buitenaf onder de beproevingen gebukt gaan en van binnenuit door verzoeken verzocht worden. Hij doet dit door te wijzen op God die tot hen gekomen is en komt met Zijn Woord. Het Woord der waarheid, de prediking, het ingeplante Woord, waardoor ze in dit leven kunnen staan en het ook in daden kunnen omzetten. Dit is de weg om te komen tot een volgroeid geloof. Geloof dat vreugde geeft onder beproevingen en weerstand bij verzoeken en daden doet van christelijke barmhartigheid.

Te lezen Schriftgedeelten en te zingen Psalmen

Jakobus 1 : 19 - 27

Zingen : Ps. 119 : 53 en 65; Ps. 141 : 2 en 3; Ps. 56 : 5

Gespreksvragen

1. Paulus vermaant de Hebreëen om de onderlinge bijeenkomst niet na te laten (10 : 25). Er staat niet bijeenkomsten, zoals nogal eens in veel kerkbodes staat vermeld. Is één keer naar de kerk gaan dan voldoende? Of houdt het meer in? Wat bedoelt hij met deze vermaning?
2. Traag om te spreken. Een opdracht waar we nog al wat moeite mee hebben. Bespreek in dit verband ook zondag 43 van de Heidelbergse Catechismus.
3. De apostel roept ons op om ons door het Woord te laten gezeggen. Is dat geen probleem waar veel mensen vandaag de nodige moeite mee hebben?
4. Op de zondag mogen we tot tweemaal toe het Woord horen. Wat heeft dat voor gevolgen voor de overige dagen van de week?
5. Het Woord wordt ons als een spiegel voorgehouden. Hebt u al eens goed in die spiegel gekeken? Wat heeft u toen ontdekt? Wat heeft u vervolgens met die ontdekking al of niet gedaan?
6. Wanneer zijn wij een leesbare brief van Christus?

Aantekeningen: